

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN – THÔNG TIN

**THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG PHẦN MỀM
MÃ NGUỒN MỞ KOHA TẠI THƯ VIỆN
ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH NGÂN HÀNG HÀ NỘI**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

**GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN : TH.S. KIỀU KIM ÁNH
SINH VIÊN THỰC HIỆN : NGUYỄN THỊ NGÂN
LỚP : TV 42A**

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	8
2. Tình hình nghiên cứu của đề tài	10
3. Mục đích nghiên cứu	11
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	11
6. Cấu trúc của đề tài	11
Chương 1. TRUNG TÂM THÔNG TIN – THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH NGÂN HÀNG HÀ NỘI VỚI PHẦN MỀM MÃ NGUỒN MỞ KOHA	12
1.1 Trung tâm TTTV Trường Đại học Tài chính Ngân hàng và nhu cầu ứng dụng CNTT.	12
1.1.1 Khái quát về Đại học Tài chính Ngân hàng Hà Nội.	12
1.1.2 Trung tâm Thông tin Thư viện trường Đại học Tài chính Ngân hàng Hà Nội.....	13
1.1.3 Nhu cầu ứng dụng CNTT.....	17
1.2 Phần mềm mã nguồn mở KOHA	18
1.2.1 Phần mềm ứng dụng trong hoạt động thư viện thông tin	18
1.2.2 Một số phần mềm ứng dụng trong hoạt động thư viện thông tin.	28
1.2.3 Phần mềm mã nguồn mở KOHA	34
Chương 2. THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG PHẦN MỀM MÃ NGUỒN MỞ KOHA TẠI THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH NGÂN HÀNG HÀ NỘI	45
2.1 Ứng dụng trong bổ sung	46
2.1.1 Tính năng của phân hệ bổ sung.....	46

2.1.2 Thực trạng phân hệ bổ sung.....	47
2.2 Ứng dụng vào công tác biên mục.....	50
2.2.1 Tính năng chính của phân hệ biên mục	51
2.2.2 Thực trạng ứng dụng phân hệ biên mục	52
2.3 Ứng dụng vào công tác lưu thông.....	58
2.3.1 Tính năng của phân hệ lưu thông.....	59
2.3.2 Thực trạng phân hệ lưu thông	60
2.4 Ứng dụng trong quản lý ấn phẩm định kỳ	62
2.4.1 Tính năng của phân hệ ấn phẩm định kỳ	63
2.4.2 Thực trạng phân hệ ấn phẩm định kỳ.....	63
2.5 Ứng dụng trong tra cứu trực tuyến OPAC	64
2.5.1 Tính năng của phân hệ tra cứu trực tuyến OPAC	65
2.5.2 Thực trạng phân hệ tra cứu OPAC	66
2.6 Phân hệ quản lý bạn đọc.....	69
2.6.1 Tính năng của phân hệ quản lý bạn đọc.....	70
2.6.2 Thực trạng ứng dụng	71
2.7 Điều kiện ứng dụng phần mềm KOHA.....	72
2.8 Đánh giá, nhận xét.....	74
2.8.1 Ưu điểm	74
2.8.2 Nhược điểm	75
Chương 3. GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ ỨNG DỤNG PHẦN MỀM MÃ NGUỒN MỞ KOHA TẠI THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH NGÂN HÀNG HÀ NỘI.....	77
3.1 Hoàn thiện và nâng cấp phần mềm	77
3.1.1 Hoàn thiện một số phân hệ cho KOHA	77

3.1.2 Nâng cấp phần mềm mã nguồn mở KOHA	78
3.2 Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị	79
3.3 Nâng cao năng lực của cán bộ thư viện	81
3.4 Tổ chức đào tạo người dùng tin	83
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	85
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	88

LỜI NÓI ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Ngày nay, với sự phát triển vượt bậc của của khoa học công nghệ (KHHCN), đặc biệt lĩnh vực công nghệ thông tin (CNTT) đã làm thay đổi hầu hết phương thức sản xuất của con người và nó đã mở đường cho xã hội loài người bước vào một kỷ nguyên mới (kỷ nguyên KHHCN).

CNTT đã đi sâu vào mọi lĩnh vực hoạt động của con người và nó đã trở thành một trong những công cụ hữu hiệu giúp xã hội phát triển. Ngành thư viện - thông tin (TVTT) không thể đáp ứng được nhu cầu ngày càng cao của xã hội nếu vẫn giữ nguyên cách thức hoạt động truyền thống trước đây. Để hoàn thành nhiệm vụ xã hội đề ra, các thư viện đã từng bước ứng dụng tin học vào hoạt động của mình, nhờ vậy CNTT đã nhanh chóng đi vào hoạt động thư viện và ngày càng khẳng định vai trò, vị trí vô cùng quan trọng, không thể thiếu đối với sự nghiệp thư viện của thế giới nói chung và sự nghiệp thư viện của Việt Nam nói riêng.

Tại thư viện các trường đại học ở Việt Nam, hầu hết các trường đã ứng dụng CNTT vào quản lý thư viện, nhiều thư viện đã tạo lập được trang web để đăng tải và phổ biến thông tin, một số thư viện đã xây dựng được website, cổng thông tin để trao đổi tài nguyên thông tin tư liệu, các công cụ tra cứu trực tuyến (OPAC) trên mạng... điều đó đã làm thay đổi cách thức phục vụ và làm cho hoạt động thông tin thư viện trở lên sinh động và hiệu quả hơn, làm thay đổi cách nhìn và nhận thức của xã hội đối với công tác thông tin thư viện. Tuy nhiên, sự phát triển, đổi mới của các thư viện diễn ra còn chậm chạp, phân tán và chưa đồng bộ, hầu hết các thư viện đều sử dụng máy tính, nhưng chưa phát huy được sức mạnh của công nghệ đối với hoạt động này.

Thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng đã có rất nhiều phần mềm ứng dụng cho việc quản lý thư viện như phần mềm tích hợp quản trị thư viện Ilib, Libol, VTLS, Iportlib... Tuy nhiên hầu hết các phần mềm này đã xuất hiện những hạn chế gây khó khăn cho thư viện cũng như cho bạn đọc trong quá trình sử dụng thư viện. Phần mềm mã nguồn mở KOHA là một phần mềm quản lý thư viện còn rất mới ở Việt Nam và nó có những ứng dụng phù hợp với nhiều loại hình thư viện và các công việc khác nhau như thư viện trường học, thư viện công cộng, thư viện các viện nghiên cứu, các tổ chức sự nghiệp xã hội... Hơn nữa trong bối cảnh kinh tế hiện nay cũng như nguồn ngân sách dành cho hoạt động thư viện của nước ta còn ít bởi vậy phần mềm mã nguồn mở là một lựa chọn tối ưu.

Phần mềm mã nguồn mở được sử dụng khá phổ biến ở Việt Nam, trong lĩnh vực thư viện cũng có nhiều phần mềm mã nguồn mở như: BiblioteQ, Evergreen, Koha, NewGenLib, OpenBiblio, PMB, Greenstone... Hầu hết các phần mềm này đều có những tính năng tương tự như phần mềm mã nguồn đóng nhưng giá thành của mỗi phần mềm lại rẻ hơn rất nhiều.

KOHA là một phần mềm quản lý thư viện đã được nhiều thư viện trên thế giới sử dụng tuy nhiên phần mềm này còn khá mới ở Việt Nam. Tuy mới được đưa vào sử dụng nhưng phần mềm mã nguồn mở KOHA đã có nhiều ưu điểm như các phần mềm quản lý thư viện mã nguồn đóng. Trường Đại học (ĐH) Tài chính Ngân hàng Hà Nội là một trong những thư viện đầu tiên tại Việt Nam áp dụng phần mềm này. Song trong quá trình ứng dụng thư viện của trường vẫn còn gặp một số khó khăn chính vì vậy tôi đã chọn đề tài nghiên cứu **“Thực trạng ứng dụng phần mềm mã nguồn mở KOHA tại thư viện Đại học Tài chính Ngân hàng Hà Nội”** nhằm tìm ra những giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động của thư viện này.

2. Tình hình nghiên cứu của đề tài

Phần mềm mã nguồn mở KOHA được phát triển lần đầu tiên trên thế giới năm 2000 tại New Zealand cho tới nay phần mềm này được nhiều thư viện trên thế giới sử dụng trong đó có Việt Nam.

Hiện nay có hơn 1000 thư viện lớn trên thế giới đang sử dụng Koha, bao gồm các học viện, thư viện công cộng, thư viện trường học, các thư viện chuyên ngành ở các nước khắp các châu lục như Nam Phi, Canada, Úc, Mỹ, Pháp, Ấn Độ và cả New Zealand. Không dừng lại ở các tính năng hiện có, KOHA vẫn đang được phát triển bởi cộng đồng các lập trình viên, các tổ chức và chuyên viên thư viện trên toàn thế giới.

Tại Việt Nam việc nghiên cứu triển khai ứng dụng phần mềm mã nguồn mở mới chỉ tập trung vào các phần mềm tạo các bộ sưu tập số và các quản trị tư liệu số như Greenstone, Dspace. Việc nghiên cứu các ILS mã nguồn mở chỉ mới bắt đầu năm 2007 với dự án “Phát huy di sản thư tịch ở Đông Nam Á” của Pháp cùng Trung tâm Thông tin KHCN quốc gia phối hợp tổ chức lớp học “Phần mềm mã nguồn mở Phpmybili”.

Đại học Văn Hóa Hà Nội và Đại học Khoa học Xã hội và Nhân Văn là hai trường đi đầu trong cả nước về đào tạo cán bộ thư viện, hiện nay trong kho Luận văn, Luận án của trường Đại học Văn Hóa Hà Nội có 01 Luận văn thạc sĩ, 01 bài nghiên cứu khoa học nghiên cứu về phần mềm mã nguồn mở KOHA. Tại Đại học Khoa học Xã hội và Nhân Văn có 01 Luận văn thạc sĩ, 01 khóa luận tốt nghiệp viết về KOHA. Nhưng tôi xin khẳng định là chưa có một luận văn hay bài nghiên cứu khoa học nào viết về đề tài “Thực trạng ứng dụng phần mềm mã nguồn mở KOHA tại thư viện Đại học Tài chính Ngân hàng Hà Nội”, nên đề tài nghiên cứu này của tôi là hoàn toàn mới.

3. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở khảo sát thực trạng ứng dụng phần mềm mã nguồn mở KOHA đánh giá những điểm mạnh, điểm yếu của phần mềm từ đó đề ra các giải pháp nâng cao hiệu quả ứng dụng phần mềm mã nguồn mở KOHA tại trường ĐH Tài chính Ngân hàng Hà Nội.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Phần mềm mã nguồn mở KOHA
- Phạm vi nghiên cứu: Trường Đại học Tài chính Ngân hàng Hà Nội

5. Phương pháp nghiên cứu

- Phương pháp nghiên cứu được sử dụng trong bài tiểu luận là:
- Phương pháp phân tích tổng hợp tài liệu.
- Phương pháp quan sát thực tiễn.
- Phương pháp phỏng vấn trực tiếp cán bộ thư viện.

6. Cấu trúc của đề tài

Ngoài phần lời nói đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, danh mục các từ viết tắt, nội dung bài khóa luận chia làm 3 chương:

Chương 1: Trung tâm thông tin thư viện trường Đại học Tài chính Ngân hàng Hà Nội và nhu cầu ứng dụng công nghệ thông tin

Chương 2: Thực trạng ứng dụng phần mềm mã nguồn mở KOHA tại Thư viện Trường Đại học Tài chính Ngân hàng Hà Nội

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả ứng dụng phần mềm mã nguồn mở tại thư viện Trường Đại học Tài chính Ngân hàng Hà Nội

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

TÀI LIỆU TIẾNG VIỆT

1. Cẩm nang nghề thư viện / Lê Văn Việt b.s. - H. : Văn hoá Thông tin, 2000. - 630tr ; 21cm.
2. Lê Bá Lâm (2011), Hệ quản trị thư viện tích hợp mã nguồn mở KOHA, cơ hội lý tưởng cho các thư viện điện tử ở Việt Nam, Tạp chí Thông tin Tư liệu (số 2/2005)
3. Nghiên cứu, thiết kế và triển khai hệ quản trị thư viện tích hợp mã nguồn mở koha tại Phòng Tư liệu Viện Địa lí / Lê Bá Lâm (Luận văn thạc sĩ)
4. Tạ Bá Hưng, Nguyễn Điển, Nguyễn Thắng (2005), các tiêu chí đánh giá và lựa chọn phần mềm cho thư viện điện tử ở Việt Nam, Thư viện Việt Nam (số 2, 3/2011)
5. Tạp chí thư viện Việt Nam. _H. : Thư viện quốc gia VN. - 30cm.
6. Tập bài giảng môn Tự động hóa của THS. Nguyễn Văn Thiên
7. Tập tài liệu hướng dẫn sử dụng phần mềm mã nguồn mở koha của công ty Cổ phần Đầu tư và Tích hợp Công nghệ D&L.
8. Thông tin học : Giáo trình dành cho sinh viên ngành thông tin - thư viện và quản trị thông tin / Đoàn Phan Tân. - In lần thứ 2, có sửa chữa, bổ sung. - H. : Đại học Quốc gia Hà Nội, 2006. - 388tr. : hình vẽ ; 21cm
9. Pháp lệnh thư viện Việt Nam

TÀI LIỆU TẠI CÁC WEBSITE

1. <http://koha.vn/>
2. <http://manguonmo.jimdo.com/trang-chủ/khái-niệm-mã-nguồn-mở/>
3. <http://vi.wikipedia.org/wiki>
4. http://vst.vista.gov.vn/home/database/an_pham_dien_tu/MagazineName.2004-06-09.1932/2005/2005_00002/MItem.2005-06-01.2805/MArticle.2005-06-01.3117/marticle_view
5. <http://www.koha.org>
6. <http://www.koha.community>
7. <http://www.vietnamlib.net>
8. <http://www.nlv.gov.vn/>